

Lars Soerink - Vilda

Welkom in De Vallei van de Mangelbeek

Het natuurgebied ‘De Vallei van de Mangelbeek’ ligt tussen de dorpscentra van Heusden en Zolder. De woonkernen groeiden historisch op twee getuigenheuvels. Een tocht in de vallei van de Mangelbeek leidt je langs afwisselende landschappen en laat je kennis maken met natuur en historie van weleer.

1 Domherenhuis

De Vallei van de Mangelbeek ligt vlakbij het Domherenhuis, de uitvalsbasis van Limburgs Landschap vzw. Dit herenhuis (waarvan het oudste deel ongeveer van 1795 dateert) is een van de vele eigendommen van de familie de Villenfagne de Vogelsanck geweest en dankt zijn naam aan de persoon voor wie het gebouwd werd: Antoine Lambert de Villenfagne, ooit nog domheer of kanunnik aan het Luikse Sint-Jan De Doper kapittel. De meest kleurrijke bewoonster was evenwel Barones Hélène of juffrouw Leen. Deze energieke en kordate dame mengde zich in de eerste helft van vorige eeuw opmerkelijk in het dorpsleven. In 1999 kocht Limburgs Landschap vzw het gebouwencomplex en in de zomer van 2003 werden de centrale vleugel, de conciërgevleugel, de poort, de schuur en het park als monument beschermd.

2 Woutershof

Het omwalde Woutershof aan de Dekenstraat dankt zijn naam aan de familie Wouters die het op het einde van de 18de eeuw als zwart goed kocht van de Franse bezetter. Het huis werd in 1742 en de twee bijhorende tiendenschuren in 1744 in opdracht van de Norbertijnenabdij van Averbode

opgetrokken als pastorie voor de parochie van Zolder. De abdij van Averbode had tot 1815 het begetingsrecht van de kerk van Zolder en duidde tot dan één van haar leden aan als pastoor. In 1973 verhuisde de pastoor van Zolder naar een nieuwe woonst. Een jaar later, in 1974, stelde het gemeentebestuur het gebouw ter beschikking van de vzw Heemkundige Kring Zolder, die het inrichtte als heemkundig museum.

3 Natte voeten

Wie er in ‘De Vallei van de Mangelbeek’ op uittrekt, kan de nodige nattigheid verwachten. Valleien, zoals die van de Mangelbeek en haar zijbeken, waren altijd moerassig tot men voor de landbouw afwateringsgrachten aanlegde. Het werk op deze kleine perceeltjes was zo arbeidsintensief dat de interesse voor deze marginale gronden snel wegviel op het moment dat de economische situatie – onder andere met de opkomst van de mijnbouw – drastisch veranderde. Toen het onderhoud van de afwateringsgrachten achterwege bleef, de grachten hun functie verloren ..., werd het gebied weer natter. Daarbovenop kwam later de verzakking van de ondergrondse mijnen. Daardoor werd de afwatering nog veel lastiger en kan zelfs het rioolwater en slib via de Schansbeemdenbeek nog moeilijk weg. Dit heeft negatieve invloed op de fauna en flora in het gebied. Limburgs Landschap probeert hier samen met lokale overheden een oplossing voor te vinden.

Tweede editie, druk 2015
Foto's: Veerle Cielen, Lars Soerink, Jan-Luc van Eijk, Gilles San Martin, Jeroen Mentens

4 Europees belangrijke elzenbroekbossen

De aanwezigheid van waterplassen, open moeras, elzenbroekbossen en venig berkenbos wijst op de waterrijkdom van het gebied. Broek- of moerasbossen zijn zelfs zo belangrijk en uniek dat men ze op Europees niveau heeft beschermd (als ‘Habitatrichtlijngebied’). In de venige berkenbossen komen – je raadt het al – vaak veenmossen voor. Deze mossen functioneren als een spons: ze kunnen sterk uitdrogen, maar nemen van zodra het regent, veel water op. Veenmossen hebben nog een andere bijzondere eigenschap. Ze vormen dikke pakketten waarvan het onderste deel afsterft (waardoor veen ontstaat) en de bovenste laag doorgroeit. In het voorjaar fleuren dotterbloemen met hun dooiergele kleur de elzenbroekbossen op.

5 Stroomversnelling

Hoeveel de elzen en berken uit de broekbossen ook van water houden, het mag niet té nat worden. Dan houden de bomen het voor bekeken en sterven af. Wie een diversiteit aan biotopen wil behouden, moet dus naar een gulden middenweg zoeken: net genoeg water, maar niet te veel of te weinig. Dat de ‘Schansbeemden’ midden in een verstedelijkte omgeving ligt en sommige buurtbewoners soms last hebben van ondergelopen tuinen, maakt deze zoektocht extra delicaat. Vandaar dat Limburgs Landschap vzw aan een geïntegreerde visie voor het hele gebied werkt. De overstromingsproblematiek in enkele woonwijken, de drassige wandelwegen en het behoud en de ontwikkeling van meer natuur worden allemaal samen aangepakt.

6 Kleinschalig landschap met een verleden

Op de drogere gronden ontwikkelde zich vroeger een kleinschalig cultuurlandschap. Limburgs Landschap vzw probeert de oude houtwallen met zomereiken, hooilanden, graslanden en akkertjes zo goed als het kan, te verbinden en te herstellen. Dit natuurlijk netwerk levert heuse verbindingswegen op waarlangs vlinders of kleine zoogdieren als vleermuizen, zich kunnen verplaatsen. Het vormt ook een thuisbasis voor talrijke planten en vogels.

7 Begrazing

Heel anders dan het landschap met de keurige, grazige vlakken en strakke boomlijnen, zijn de zones waar bosjes, struwelen, ruigten en graslanden als een mozaïek langs elkaar voorkomen. In die zones zorgen zelfredzame gallowayrunderen voor het dagelijkse beheer. Deze dieren vinden in het gebied het jaar rond voldoende voedsel en hebben een sterk kudde-instinct. Limburgs Landschap vzw wil met deze grote grazers zoveel mogelijk natuurlijke processen hun gang laten gaan: terwijl in het voorjaar de dieren het jonge gras opeten en zo ruimte maken voor kruiden, ruimen ze in de winter ruigtes op en knabbelen ze aan takken en bomen. Zo ontstaan weer nieuwe open plekken. Via hun vacht verspreiden ze zaad. Hun mest is dan weer een bron van voedsel voor plant en dier.

De Vallei van de Mangelbeek is een van de beekvalleien in De Wijers. De Wijers is een uniek gebied met meer dan 1000 vijvers. De regio strekt zich uit over Diepenbeek, Genk, Hasselt, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Lummen en Zonhoven. Meer informatie over het gebied en wandelmogelijkheden vind je terug op: www.dewijers.be.

Limburgs Landschap vzw
Domherenhuis | Dekenstraat 39 | 3550 Heusden- Zolder
T +32(0)11 53 02 50 | www.limburgs-landschap.be

Op stap

In de Vallei van de Mangelbeek lopen twee bewegwijzerde wandelroutes:

- **Graaf de Theuxwandeling:** geel (6 km)
Vertretpunt: Sint-Willibrordusplein, Heusden
- **Meylandtwandeling:** rood (12,5 km)
Vertretpunt: Domherenhuis, Dekenstraat 39, Zolder

Stevige schoenen of laarzen zijn aangeraden. Honden zijn welkom, maar steeds kort aangelijnd. Loslopende honden veroorzaken stress bij het wild en de grazers in het gebied.

Meer natuur in Limburg?!

Natuurvereniging Limburgs Landschap vzw wil zoveel mogelijk Limburgse natuur behouden voor de toekomst. Dit doen we door de aankoop en het aangepast beheren van gebieden. We beschermen niet enkel wat rest, maar herstellen ook wat verloren ging en ontwikkelen nieuwe natuur. Door rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zijn niet alle plekjes even toegankelijk, maar krijgen ze zo wel de kans om zich te ontwikkelen!

Ook gedreven door natuur? Word lid!

Dat kan al door 15 euro (20 euro voor Nederland) over te schrijven op rekeningnummer BE 28 4564 0220 0120 van Limburgs Landschap vzw. Je ontvangt van ons dan een leuk welkomstpakket en krijgt viermaal per jaar ‘Limburgs Landschap magazine’ in je bus. Als lid neem je gratis deel aan alle wandelingen en krijg je korting op bepaalde activiteiten, cursussen of producten. Voor meer info:

www.limburgs-landschap.be

gedreven door natur

8 Kasteel van Meylandt

Het adellijke leen Meylandt kent een lange geschiedenis en wordt voor het eerst vermeld in 1385 als Hof ter Boeck. In 1715 komt het landgoed in handen van ridder Arnold de Theux die het geheel verbouwde tot een luxueus kasteel. Het complex kreeg nog verschillende opknapbeurten waaronder de verbouwing van 1907 door Albert de Theux waaraan het gebouw haar huidige uitzicht dankt. De gemeente kocht het complex in 1959 en op dit moment is de gemeentelijke academie voor beeldende kunsten er in ondergebracht.

9 Boomgaard

Binnen het kasteeldomein van Meylandt bevindt zich ook een uitgestrekte boomgaard van 2,5 ha. Deze uitzonderlijke hoogstamboomgaard werd aangelegd door graaf Albert de Theux de Meylandt. Hij bevindt zich namelijk in een gebied waar fruitteelt zo goed als niet bestaande is.

Kleine ijsvogelvinder in Heusden-Zolder

De kleine ijsvogelvinder is de adoptiesoort van de gemeente Heusden-Zolder. Het is een goede mascottesoort voor het typische en waardevolle beekdallandschap in de gemeente. De kleine ijsvogelvinder houdt namelijk erg van vochtige bossen langs kleine beekjes, zoals de Mangelbeek en de Laambeek. Langs die beekjes en de vele vijvers van de Wijers ontwikkelen zich in de loop der jaren waardevolle vochtige broekbossen, het ideale leefgebied voor de in Vlaanderen zeer zeldzaam geworden kleine ijsvogelvinder.

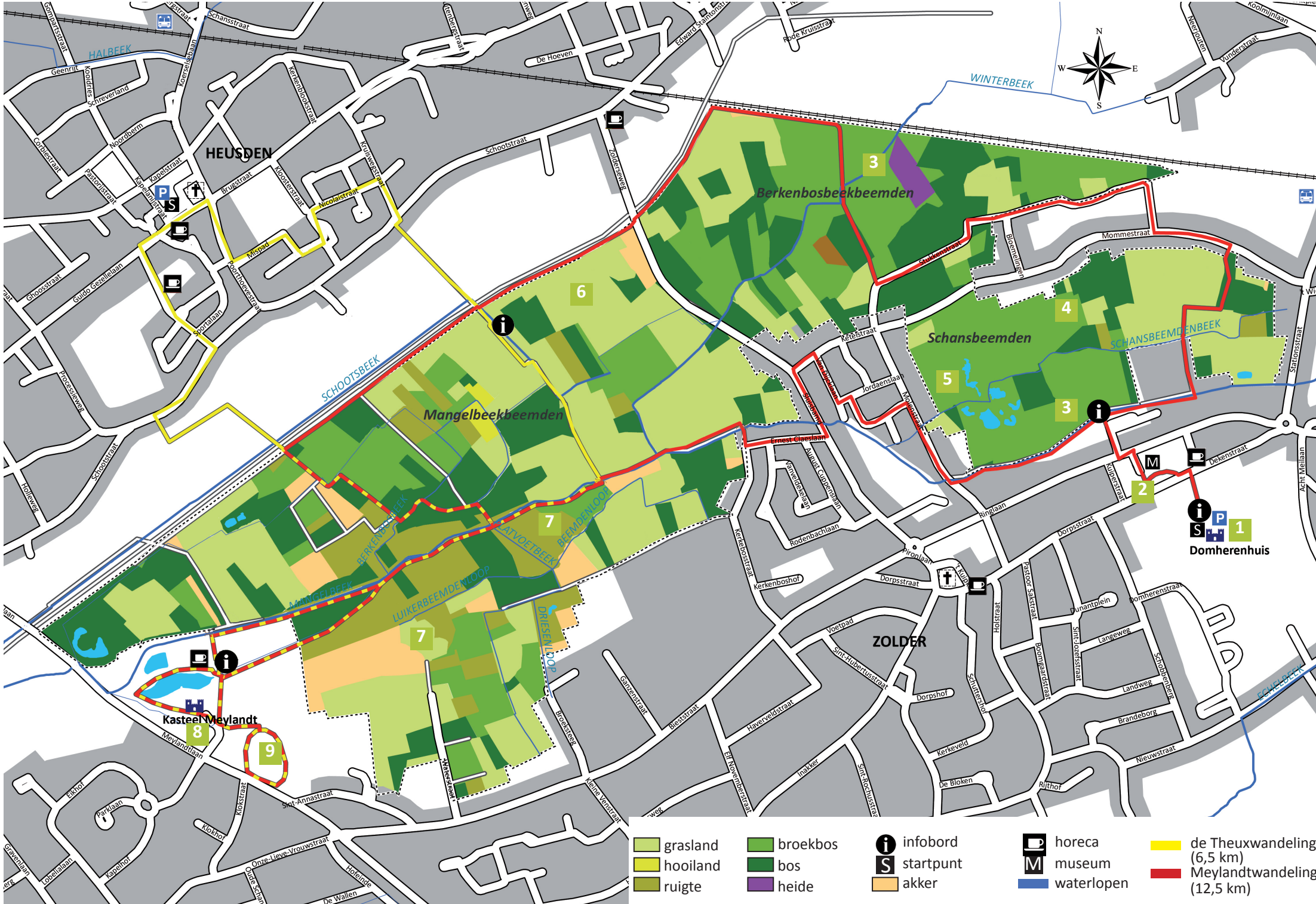
Zie je een kleine ijsvogelvinder vliegen? Geef dan je waarneming, liefst met foto, door aan info@limburgs-landschap.be.

Deze folder kwam tot stand met financiële steun van:

Kleine ijsvogelvinder op mest Rups op kamperfoelie

Vallei van de Mangelbeek

Beleef een stukje van De Wijers

Heusden-Zolder